

„VRTČEVA“ PRILOGA.

Bolna sестrica.

(Iz nemškega po Th. Körner-ju.)

Čvetero hčera je mati imela,
Treh zdravih je vedno bila vesela,
Četrte vesela bila bi tudi,
A hrōmi in bolni vsi se jej udi.

Ne more na nogi, ne govori,
To srce ljubeče silno skeli.
Ko materi prišel čas je umreti,
Obljūbiti hčere morajo tri,
Pri Bōgu, ki gori v nebu živi,
Da hčejo lepō za dete skrbeti.

Le še Očenaš odmoli iskreno
In angeli dušo nesejo njeno.
A hčere lepō sestrico gojē,
Ker to jim veli ljubeče srce.

A reva ne more spregovoriti,
Na nogi ne more nikdar stopiti. —
Sestrō najstarejšo nekega dne
K oltarji spremili sestri ste dve.
Ko zadnji odšel po noči je svat,
Sestrico še le gredō obiskat.

Ko stopijo naglo v sobico njeno,
Zagledajo dete vse spremenjeno.
Po konci stoji in kaže z rokō:
„Tū bila je mati, dala mi jēsti,
Vam trem pa pozdrāv, posebno nevēsti,
Potem pa zaprē na veke okō.

Fr. Krek.

V m e g l i.



elika megla se je vlačila tistega večera po ulicah našega mesta. Gosta je, da bi jo bil lahko prijel, in zavila je vse mesto v svoj debeli plašč. Kamor si pogledal, videl nisi drugega nego z meglo napojeni zrak, in če si slišal, da hodijo ljudje po ulicah, videl jih vender nisi, ako se ni kdo slučajno va-te zaletel. Pohajaš po ulicah, čuješ ropotanje voz in peketanje kopit, slušaš govorico in smeh, ječanje in jok, svetlucajo se luči od daleč kakor veše, ne zreš ni hiše ni človeka — otožna taka hoja.

V zapuščenih ulicah na pragu sive hiše se pokaže človek. Vže po postavi se mu pozna, da je še mlad. Glavo mu pokriva nekaj takega, kar imenujemo klobuk, in spredaj mu visi črez pas obilen zastor, ki je imel svoje mlade dni višnjava barvo. Telo mu odeva sama srajca, katerej je zob časa oglodal prvotno beloto, in podplato v njegovih se drži nekaj krevsam podobnega. Sploh kaže vnanjest njegova, da ni poseben sovražnik mraza in zime. Levo roko drži v nedrih, v desnej pa ima dvojico novih čevljev. Bistro pogleda po dolgih ulicah gori in doli, potem pa izgine v sivej megli. Nekaj trenutkov padajo še plinovi žarki raz ulično svetilko, potem pa se skrije popolnem v

gostej megli. Počasi stopa in oprezno, kakor bi se mu nikamor ne mudilo. Kmalu nestane ga v teh ulicah in gre skozi druge še ožje ulice, katerih niti motna svetilka ni razsvetljevala. Grôbna tišina se je spajala sê sivo meglo okoli črevljarskega učenca — zvedavi čitatelj ga je vže tako uganil — kakor da bi ne bilo nobenega stanovaleca v teh mračnih ulicah.

Nakrat se ustavi deček s črevlji. Levo roko potegne iz nedrij in polóži na uhlje. Pazno vleče nekaj časa na ušesa, zdi se mu, kakor bi slišal v obližji človeške glasove. A ker vže ničesar ne čuje, hoče dalje. V istem hipu pa zasliši zopet v bližini neznan človešk glas. Pri miru stoji na mestu, kakor bi okamenel, niti dihati si ne upa. Toliko bolje pa nateza svoj sluh in na licu se mu bere nenavadna zvédavost. Čim bolje posluša, tem bolje se mu večajo male oči in širi podolgasto obličje. Naposled se mu zategnejo usta celó v porugljiv nasméh — — —

V bližini pa sta govorila dva človeka. In deček je vjel te-le popolne besede v meglenih valovih:

— Tedaj točno ob dveh! Potlej pa odrineva.

— Samó to glej, da gotovo prideš! Ne bode slabo novo leto, há, há!

Izgovorivša te besede in poslovivša se, otideta neznana menilca narazen. Jeden je šel isti pot po ulicah naprej kakor Grogce — takó je bilo ime mlademu črevljarku, — a drugi je imel srečati dečka. Ali ni ga slišal niti videl Grogca, ki je stal ob kraji ulic kakor sveča pri miru, preveč je bil zamišljen v svoje načrte. Nekoliko pa je ovirala gosta megla, katerej je bil danes Grogce posebno hvaležen. Ko otide zamišljeni srečalec, gre deček svoj pot dalje. Pač bi bil rad šel za jednim ali drugim, da bi videl, kam bode izginil, ali upal si ni. Vesel je bil tega, kar je slišal.

Iz povedanih besed, katere je slišal, res ni mogel mnogo ukrepati, pač pa iz neke besede, ki jo je vjel nekoliko kratí mej njiju pogovorom. Da-si je poslušal dljê časa neznanca, čul je vender le posamične razkosane besede, mej katerimi je bila tudi beseda: „Davčar“. In bistroumna glavica ubozega črevljarka je prišla do tega, da bi utegnila biti neznana človeka — tatova.

Ko stopa takó premišljeva je po ulicah, jasné se mu bolj in bolj zamotane misli in prišedši do hiše, kamor je bil namenjen, sestavil si je vže popolni načrt o tem svojem raziskavanji. Hitro oddá črevlje, ki je je prinesel nekej družini, in teče domóv, rezoč debele plasti goste megle.

Grogce se je učil črevljarskega v mestu. Doma je bil daleč tam gori v hribih in ker je imel še mnogo bratov in sestrá, poslali so njega po posredovanji nekega dijaka v mesto, učít se črevljarskega. „Vse je dobro, kar se človek naučí!“ dejali so oče Grogcu, ko je odhajal od doma. In deček si ni dal dvakrat reči. Z največjim junaštvom je krenil poznega jesenskega dne z nekim dijakom iz tistega kraja v mesto. Črevljár Žbičar ga je vzel za učenca, da se pri njem izuči črevljárstva.

Vrnivši se domóv, pokličê Grogce nastavnika (mojstra) v postransko sobo, češ, da mu ima nekaj na samem povedati. Gospodar nekako čudno zategne obličje, češ, kaj neki mu ima povedati ta poníglavec. Vender ga radovednost hitro nadvlada, vstane raz črevljarski stol in gre v bližnjo izbo, kjer mu deček vse natanko pové, kar je videl in slišal.

Gospodarju se je v začetku videlo na licu, kakor da bi pritrjeval Grogčevemu mnenju; v hipu pa se mu napne nagrbnčeno čelo, pogleda osorno, h krati pa se pokaže na bledih njegovih ustnicah lahen nasméh.

— Ej, to ni nič! tebi se je le zdelo, ker si vse preveč črno videl v sivej megli.

Tako reče naposled učencu, vendar pa mu zabiči, da nima o tem ziniti nobenemu niti besedice. In šla sta vsak po svojih opravkih.

Ali nastavniku se kar ni hotelo nocoj sedeti na malem črevljarskem stolu, da-si je bilo še mnogo dela. Kajti nocojsnji večer je svet večer, zadnji dan starega leta, zato je treba tudi malo poprej ponehati z delom. V jedno mér mu je rojilo po glavi Grogčevo pripovedovanje. — Naposled nagloma vstane, obleče zimsko suknjo, naroči vajencu potrebne stvari, in otide.

Grogcu pa so predle v tem razne misli po mladej razburjenej glavi. Vže mu je bilo žal, ka se je izpovedal gospodarju o tistem meglenem dogodku; žal mu je, da ni sam opravil tega, kar je mislil, da bode opravil gospodar. Ko pa gospodar otide, čuti se potolaženega v svojem koprnečem sreji. Ni pa imel mirú pred svojimi tovariši. Ves čas so ga nadlegovali po odhodu nastavnikovem, da jim pové, kar je pravil gospodarju. Ali Grogec je ostal možbeseda; nobenemu ni črnil niti besedice o dogodku na ulicah.

Na velikem mestnem trgu je stalo mej drugimi visoko poslopje v trezno-preporodnem zlogu. V pritličji se je raztezala velika prodajalnica z veličastnimi razložbami, katere je razsvitljevala čarobna plinova luč. Prvo in drugo nadstropje je krasila dolga vrsta velikih oken in bogato pročelje, v katerem so bile narisane velike črke: „Davčar in drugovi“.

Pred to hišo se ustavi črevljar Žbičar. Ne stopi precej v prodajalnico; v razložbi gleda dragocene stvari, kakor bi hotel katero kupiti. Ali ni ga volja danes kupovati. V razložbi zré le kar takó, po glavi pa se mu motajo vse druge stvari. Premišlja, mnogo premišlja, če tudi le o jednej stvari. Svoj govor si sestavlja v duhu, kako bode govoril. Govoriti pa mora takó, da mu bodo verojeli in da bode zanj pravo. Slednjič obrne svoj pogled od nakopičenih stvari v razložbi, hiti še nekoliko krati v megli po tlaku gori in doli, potem pa hajdi noter!

Nekako bojazljivo stopi k jednemu prodajalcev, ki ga vže prehití sè svojim pozdravom, popraševaje ga, kaj želi, in priporočevaje mu, kaj naj kupi. Ali črevljar vpraša po gospodarji. Prodajalec mu reče, da je gospod v svojim stanovanji v prvem nadstropji, ter ga odvede po stopnicah v gospodove sobe.

Ta ga prijazno vzprejme, in vpraša, česa želi. In črevljar mu začne pripovedovati, kar mu je povedal malo poprej njegov učence. Samó imena Grogčevega se je izogibal in namesto njegovega je postavil navadno svoje ime. Ko pa konča, vpraša ga gospod Davčar z vsó resnobo, je-li vse resnično, kar mu je pripovedoval? In črevljar potrdi ter pové svoje ime in stanovanje. Davčar mu še reče pri odhodu: „Ako je ta vest resnična in se uresniči, pričakujte dobrega plačila!“

Žbičar je odšel domóv, a ves večer in še pozno v noč ni mogel zatisniti očesa. Preveč ga je skrbelo!

Še vedno se je kopalo mesto v sivej megli, da-si je bilo vže precej pozno in vriš in šum po mestu je vže davno potihnil. Samó ropotanje nikdar neugnanega izvoščkovega voza se je še čulo časih. Ljudje so zvečine polegli

in le iz kake zapoznele gostilnice se je še videl sij brleče svetilnice, ki je čakala novega leta.

Ni pa še spal gospod Davčar tiste pozne noči. Na divanu je sedel in mislil, mnogo mislil; a niti svetilnica mu ni gorela nocej. Čuden mož to! Ni si dal pokoja ni za trenotek in pri najmanjšem šumu je šel gledat ali skozi okno na ulice ali pa pri priprtih vratih na vrt . . .

Dyanajst je vže davno odbila ura v zvonikih. In vender hodita dva človeka po meglenej stezi za Davčarjevimi vrta. Kar jih nestane v megli: kakor dva mačka zlezeta čez visoko ograjo na vrt. Megla ju zakriva tudi na vrtu in dvorišči. V hipu sta na malem hodniku proti vzhodu in začneta odpirati železna vrata. Kako spretna sta v odpiranju, na mah se jima odpré. Ali vedeta se tako plašno, kakor bi bila nepoklicana gosta. Otvorivši vrata toliko, da moreta drug za drugim vstopiti, zmuzata se noter. V tistem hipu stopita nepričakovano dva druga človeka z dolgima sabljama ob stegnih izza bližnjih dveri neimenovanega kraja in zaloputneta železna vrata, za katerimi sta izginila neznana prišleca. Dobro ju zapreta in jeden oborežencev ostane pri njih, a drugi hiti pri drugih vratih po stopnicah, kjer ga je čakal gospod Davčar . . .

Vse se je zgodilo tako, kakor je pravil črevljjar. Zjutraj na vse zgodaj vže leti Žbičar prašat k Davčarju, ako so vjeli ulomivša tatova? In videl ju je na svoje oči, ko sta ju privela dva redarja zvezana iz hiše in odvela tjã, kamor se taki ljudje spravljajo. Samega veselja se mu je tajalo srce in hitel je pripovedovati na vse kriplje ljudem, kako je prišel na sled tatovom. In ljudje so ga hvalili ter zavidali njegovo srečo. K Davčarju hiti po zasluženom plačilo. Razkladati mu začne še jednoč svojo bistrournost ter privedati, kar je včeraj pozabil. Pové mu, da je največja zasluga njegova, ka so zasačili drzna tatova; pripoveduje mu, koliko bi mu bila tatova lahko pokradla, ko bi jima on ne bil prišel na sled; prepričuje ga, da se je sinoči čudil, ko Grogea tako dolgo ni bilo domov, in da je prišel po dolgem izpraševanju na to, ka bi utegnila biti tista dva človeka — tatova. Govoril je, kakor bi Grogec niti ne vedel o tej stvari . . .

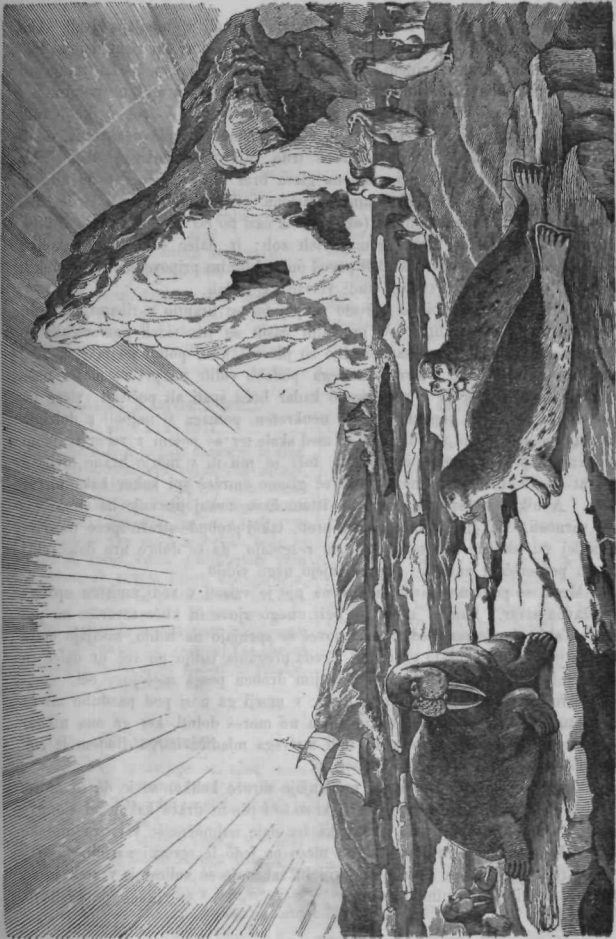
Gospod Davčar se mu prav lepo zahvali za izkazano uslugo ter naroči, da naj pošlje dečka po zasluženom plačilo — —

Črevljjar je obračal, Davčar obrnil. Žbičarju ni pomagalo njegovo zavijanje; z dolgim nosom je otišel. Ko ne bi še zmerom neznosna megla ležala po ulicah, videli bi lahko od daleč na njegovem obličji, kako so se barve izpreminale na njem in kako je pihal v meglo sè svojo vročo sapo, kakor bi jo hotel pregnati . . .

In pregnal je meglo. Zimsko solnce je sipalo svoje slabotne žarke po hišah, ko je stopal Grogec v prazničneji obleki proti Davčarjeveji hiši. Dobil je lep dar za novo leto; gospod Davčar mu je dal na izbéro: denar ali šolo? — In mladi črevljjarček odgovori po kratkem premisleku: „Čemu mi bode denar, ker nimam kam ž njim, dajte me raje v šolo, da bodem jednoč tak gospod kakor ste vi.“

In Grogec, črevljarski učencev? — Velik gospod je zdaj, še večji nego je bil gospod Davčar. Nima toliko novcev, ima pa več v glavi in lepo števalo zaslug za ta in óni svet,

Lov in živalsko življenje na severu.



Živali na severu.